

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Da den elektroniske databehandling for en kort årrække siden holdt sit indtog, blev den næsten overalt hilst velkommen som en uomtvistelig hjælp til at overkomme tidligere uoverskuelige beregningsmæssige og administrative opgaver. Man blev i stand til at foretage beregninger, som mennesker ved traditionelle metoder ville være årtier om, og man kunne oplagre oplysninger i hobetal og dog være parat til at videregive disse på brøkdeler af sekunder. Man kunne i vid udstrækning erstatte en del af den menneskelige arbejdskraft, som der dengang var stor mangel på, og den elektroniske databehandling kom til at betyde større effektivitet og præcision end før for administration af virksomheder og samfund.

Vurderingen af EDB's betydning må naturligvis i dagens samfund falde noget anderledes ud. Fra nogle sider føles EDB-udbredelsen som en trussel mod beskæftigelsen, mod de økonomiske og politiske forhold i samfundet og mod demokratiet.

Den hidtidige udvikling i anvendelsen af EDB har alene været begrundet i økonomiske eller administrative forhold, og kun i sjældne tilfælde har overvejelser af bredere samfundsmæssig karakter spillet en rolle. Det kan da heller ikke forventes, at de enkelte offentlige institutioner eller private virksomheder har mulighed for – inden for egne rammer – at kunne eller ville analysere alle tænkelige samfundsmæssige konsekvenser. Sådanne analyser kræver ressourcer og motivation samt indsigt i brede samfundsområder, oversigt over relevante eksisterende og planlagte EDB-anvendelser og viden om fremtidig teknologisk udvikling.

Der er brug for et organ, der kan vurdere og kommentere samfundsmæssige konsekvenser af offentlige og private EDB-projekter og EDB-systemer. Det gælder konsekvenser af både økonomisk, teknologisk, social, juridisk, miljø- og sikkerhedsmæssig art. Det er det, der er sigtet med forslaget om at oprette et EDB-vurderingsråd, som skal være »samfundets vågne øje« over for EDB-udviklingen, således at samfundet ikke styres af

teknologien og de teknologiske muligheder, men at det stadig bliver landets indbyggere, som gennem demokratiske organer og principper kommer til at påvirke samfundsudviklingen på grundlag af kendskab til saglige vurderinger af de forskellige valgmuligheder.

Såvel valget af de opgaver, som det offentlige eller private virksomheder beslutter sig for at løse ved hjælp af EDB, som valget af løsningsmetoder kan indebære samfundsmæssige konsekvenser. Da valget i reglen træffes efter snævre økonomiske overvejelser, kan der opstå risiko for, at EDB-anvendelsen kan medføre utilsigtede bivirkninger for samfundet, f. eks. ved at man tilsidesætter alment accepterede værdinormer for det enkelte menneske. Den store udbredelse af EDB har resulteret i, at samfundet bliver mere og mere afhængigt af stadig færre EDB-leverandører. Det må især vække bekymring, at udviklingen går i retning af en global monopolisering af EDB-industrien. Resultatet vil uvægerligt blive en svækkelse af vor selvbestemmelsesret og af demokratiet. Det bør ikke tolereres, at samfundsudviklingen på vitale områder bliver afhængig af en monopoliseret, multinational EDB-industri og dens produkter.

Det er en politisk opgave og forpligtelse at sikre, at det demokratiske system ikke svækkes gennem EDB-udviklingen. Denne opgave kan ikke løses uden en vid grad af åbenhed om udviklingsmønstret og oplysning om de mulige konsekvenser af de valg, der træffes.

Derfor fremsætter Danmarks retsforbund dette lovforslag.

På kort sigt kan gennemførelsen af lovforslaget medvirke til, at der bliver skabt forståelse for, at der ved beslutning om gennemførelse af konkrete EDB-projekter skal tages videregående hensyn end snævre økonomiske og styringsmæssige. Rådets virksomhed kan blive normdannende for, hvilken belysning af EDB-projekternes konsekvenser der bør foretages inden beslutningen om et projekts gennemførelse.

Herudover vil rådets virksomhed kunne indebære, at der skabes debat om styring af EDB-